

SPREMEMBE V ZVEZNI ZAKONODAJI S PODROČJA IONIZIRAJOČEGA SEVANJA

Prim. Božidar Spiller, dr. med.

Univerzitetni inštitut za rentgenologijo, Ljubljana

Tudi Pravilnik o dajanju v promet in uporabi radioaktivnih snovi, katerih aktivnost presega določeno mejo, rentgenskih in drugih aparatov, ki proizvajajo ionizirajoča sevanja ter o ukrepih za varstvo pred sevanji teh virov, je doživel spremembe in dopolnitve, ki so objavljene v Uradnem listu SFRJ št. 45 z dne 28. julija 1989.

Gre za sledeče spremembe.

Pri oznaki radioaktivnih elementov oziroma, kot jih pravilnik imenuje, snovi, je sprememba v tem, da pri jodu ni več oznake I, temveč J. Poleg tega pa dodaja v drugo skupino radiotoksičnosti še ^{129}Ir in v tretjo ^{147}Pm .

Nadaljnja sprememba je, da so sedaj organizacije združene-ga dela, ki se ukvarjajo s proizvodnjo, prometom ali uvozom radioaktivnih snovi, katerih aktivnost presega določeno mejo ter rentgenskih aparatov in drugih aparatov, ki proizvajajo ionizirajoča sevanja, sedaj določene z republiškimi in pokrajinskimi predpisi.

Decidirano je tudi določeno, da se zaprti in odprti viri sevanj in naprave, v katerih so vgrajeni viri sevanj, takrat, ko se ne uporabljajo, hranijo v posebej opremljenem prostoru.

V členu, ki določa uporabo dozimetrov, je sprememba v toliko, da dozimetri niso obvezni za uporabnike radioaktivnih strelovodov in javljalcev oziroma detektorjev dima.

Pri uporabi odprtih virov se morajo zagotoviti prenosni dozimetri, če je potrebno, pa tudi drugi instrumenti za ugotavljanje ravni sevanja in ravni onesnaževanja delovnega okolja. To določilo se ne nanaša na laboratorije za uporabo radionuklidov "in vitro" v medicinski diagnostiki.

Poleg tega se za premične rentgenske aparate in aparate za slikanje zob, ki so priključeni preko vtičnice z zaščitno ozemljitvijo, ne zahteva posebno vklopno stikalo.

Novo je določilo, da se aparat za slikanje zob lahko uporablja tudi v zobni ordinaciji, če sta v njej med slikanjem zob samo oseba, ki slika, in pacient.

Glede kabin in čakalnice je spremenjeno, da določilo ne uporablja več pojma "prostor", temveč je določilo sledeče: "Enote za uporabo rentgenskih aparatov za medicinsko diagnostiko in terapijo morajo imeti čakalnico in kabine za preoblačenje pacientov."

Glede določila o prezračevanju prostorov je novo le to, da mora imeti prostor, v katerem je stacionarni rentgenski aparat, napravo za prezračevanje oziroma klimatizacijo napravo, ki ni odvisna od prezračevanja drugih delov stavbe. To pa se ne nanaša na rentgenske aparate za slikanje zob, če je slikan manj kot 10 v delovni izmeni.

Oklop cevi ne sme prepuščati pri zaprti zaslonki, v katerikoli smeri pri napetostih do 150 kV jakosti več kot 280 nGy/s na razdalji 1 metra.

V stomatologiji pa ne sme biti doza večja kot 60 nGy/s na razdalji 1 m. Novo je določilo, da je minimalna razdalja fokus - koža 30 cm. Za fotofluorografijo in radiografijo pljuč pa je najmanjša razdalja 1,20 m. Proizvajalci katodnih in barvnih televizijskih cevi oziroma barvnih sprejemnikov in monitorjev morajo dati poleg ostale dokumentacije še dokument o kakovosti varstva pred ionizirajočimi sevanji, pridobljen od specializirane in za to vrsto del usposobljene in opremljene organizacije združenega dela, določene z republiški oziroma pokrajinskimi predpisi.

Jakost sevanja na razdalji 5 cm od površine katodne cevi ne sme biti večja od 1,4 nGy/s.

Pravilnik je začel veljati 21. julija 1989.

Morda še kratko informacijo s tega področja iz evropske zakonodaje. Tovrstna zakonodaja v Zvezni republiki Nemčiji določa za kršitve denarno kazen do 100.000 DM, če pa je s kršitvijo namerno ali iz malomarnosti ogroženo zdravje ali življenje tretje osebe, pa je kazen bodisi denarna ali pa celo zaporna do 5 let strogega zapora.

V Uradnem listu SFRJ števil. 63 z dne 13.10.1989 so popravki Pravilnika o mejah, ki jih ne sme presegati sevanje, kateremu so izpostavljeni prebivalstvo in tisti, ki delajo z viri ionizirajočih sevanj, o merjenju stopnje izpostavljenosti ionizirajočim sevanjem oseb, ki delajo z viri teh sevanj in o preskušanju kontaminacije delovnega okolja, objavljenem v Uradnem listu SFRJ števil. 31 z dne 19.5.1989. Popravki se nanašajo v glavnem na oznake vrednosti v podanih formulah, oziroma v tekstu, ki je na ta način bolj razumljiv.

Ta objava je zgolj opozorilo, da je pri uporabi tega
pravilnika nujno upoštevati te, kasneje objavljene po-
pravke.